

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

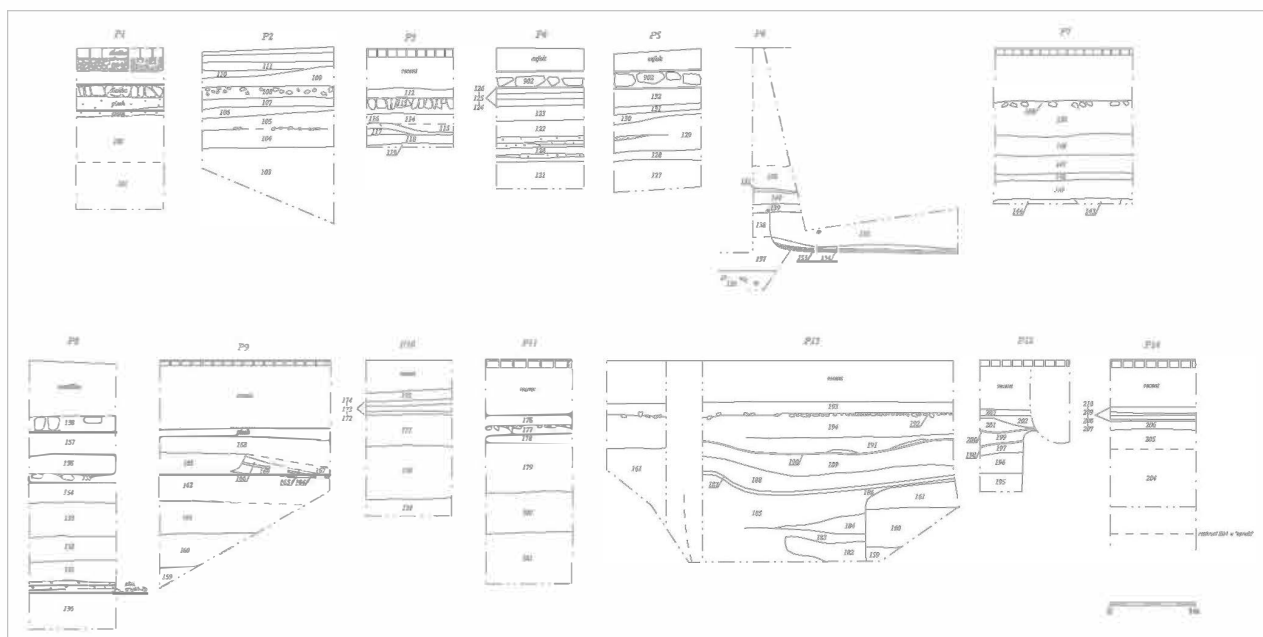
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 72: Dolní Kounice. Dokumentované profily. Abb. 72: Dolní Kounice. Dokumentierte Schnitte.

Na levobřeží Jihlavy je archeologicky doložené osídlení výrazně mladší než situace na pravém břehu řeky. Tzv. Závodí se vyvíjí až v průběhu novověku. V ulici Jiráskova bylo zachyceno přemostění bezejmenné vodoteče, jež tvoří nevýrazný levobřežní přítok Jihlavy. Úsek koryta vodoteče byl v místě křížení s dnešní ulicí Jiráskova vyzděn konstrukcí s. j. 906.

V ulici Stráně a Rybárna byly – mimo místy zachycené skalní podloží – sledovány pouze novověké a recentní navážky. Stejně tak výkopy kanalizace v ulici Benátky nedokumentovaly kromě geologického podloží a dorovnávek navážek žádné významné archeologické situace.

Archeologický výzkum v rámci akce rekonstrukce a výstavba kanalizace v Dolních Kounicích přinesl zásadní nové poznatky o počátcích osídlení města. První osídlení můžeme v archeologických nálezech spatřit již ve 12. století. Tato osada rozkládající se v západní části dnešního Masarykova náměstí vznikla pravděpodobně v souvislosti se založením kláštera Rosa coeli roku 1183 nebo krátce před tím. V průběhu 13. století byla snad již osídlena plocha odpovídající dnešní rozloze Masarykova náměstí.

●krajové části města byly osídleny až v souvislosti s budováním židovského ghetta. Nejstarší nálezy z oblasti ulic Tovární a Růžová odpovídají počátkům osídlení v průběhu 16. století. S písemnými prameny také koresponduje zjištění o počátcích osídlení v ulici Skalní, jež souhlasí se zmínkami o přesunutí ghetta po třicetileté válce. Do období 17. nebo až 18. století spadá také první zjištěné osídlení Závodí. Výsledky archeologického výzkumu tak potvrdily historický význam města Dolní Kounice a zjistily velmi dobré poměry zachování archeologických terénů na veřejných prostranstvích.

Literatura

- Doležel, J. 2000:** K městskému zřízení na středověkém Brněnsku do roku 1411. In: M. Ježek, J. Klápště (eds.): *Mediaevalia Archaeologica 2*, Brno a jeho region, Praha–Brno, 159–259.
- Holub, P. 2008:** Dolní Kounice, rekonstrukce a výstavba kanalizace. Rkp. nálezové zprávy č. j. 43/08. Uloženo: Archiv nálezových zpráv, Archaia Brno, o. p. s.
- Kuča, K. 1996:** *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku*, 1. díl A–G. Praha.

Resumé

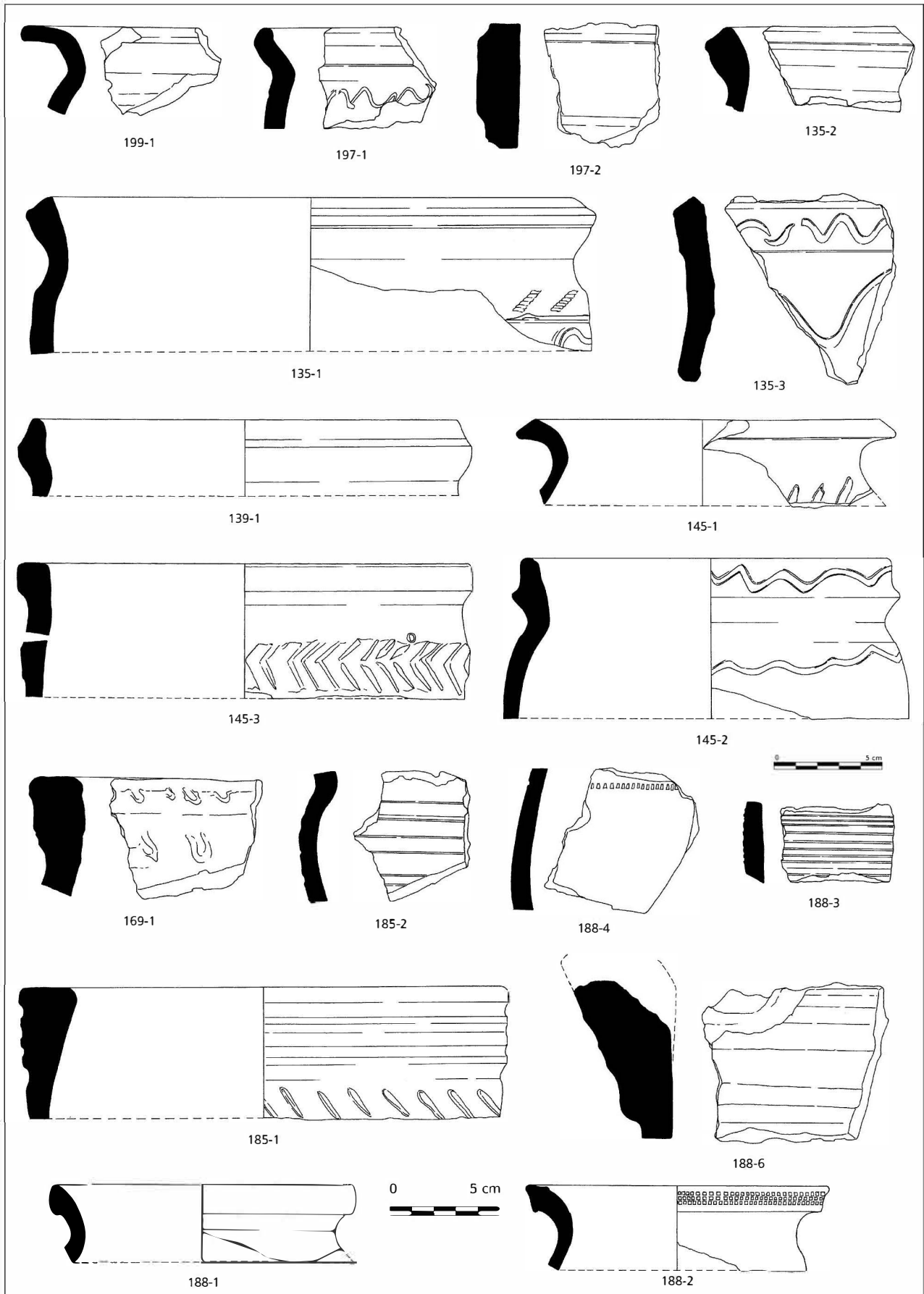
Dolní Kounice (Bez. Brno-venkov), Innenbereich der Gemeinde. Frühes bis spätes Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

FRÝDEK-MÍSTEK (OKR. FRÝDEK-MÍSTEK)

Ulice 8. pěšího pluku a Pivovarská. Novověk. Město. Záchraný výzkum.

V souvislosti s obnovou obvodové komunikace v Místku byl uskutečněn záchraný archeologický výzkum na nezastavěné ploše v sousedství ulice Pivovarské. Snížení terénu na plánovanou úroveň odkrylo kulturní vrstvu obsahující fragmenty keramiky z 2. poloviny 16. a přelomu 16 a 17. století. Nelze vyloučit, že se jedná o terénní vyrovnávku deponovanou zde v době, kdy začíná rozmach Místku jako državy hukvaldského panství (od r. 1584).

Na ploše byly zdokumentovány také reliktů kamenných základových zdí zahloubených do výše popsané kulturní vrstvy. Dataci těchto konstrukcí nelze spolehlivě určit. U některých však není vyloučeno jejich datování do staršího novověku.

Obr. 73: Dolní Kounice. Výběr keramiky , 11.–13. století. Abb. 73: Dolní Kounice. Auswahl der Keramik, 11.–13. Jahrhundert.

Obr. 74: Frýdek-Místek. Pohled na zkoumanou plochu.
Abb. 74: Frýdek-Místek. Blick auf die Grabungsfläche.

Resumé

Frýdek-Místek (Bez. Frýdek-Místek), **Štraße 8.** pěšího pluku und Pivovarská. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HLUČÍN (OKR. OPAVA).

Hrnčířská ulice, p. č. 325 a 326. Novověk. Město. Záchranný výzkum.

Krátký záchranný výzkum (NPÚ Ostrava akce č. 10/08), vyvolaný plánovanou výstavbou Domu služeb, se uskutečnil v průběhu března až dubna 2008 v prostoru dvou parcel o rozloze cca 850 m² na okraji někdejšího středověkého Hlučína. Délka parcel je omezena dvěma komunikacemi, tj. ulicí **Podle Zdí** na západě a Hrnčířskou na východě. Na severu navazují na zastavěnou parcelu, jižně se nachází volný prostor parčíku.

Cílem výzkumu bylo zmapování potenciálních archeologických situací na lokalitě a také ověření průběhu hlučínského hradebního systému (snesenému před dvěma stoletími), který byl již dříve zkoumán na několika místech (dochované solitérní bašty č. 5, 8 a 9), na dotčeném místě však jeho pozice zůstává hypotetickou, přestože ji potvrzuje samotný název ulice **Podle Zdí**.

Výzkum se omezil na rýhy pro základy budoucí stavby (sondy 1–6). Terén na lokalitě mírně stoupá od západu k východu (rozdíl cca 1,30 m). V sondách byly pod travnatým drnem a demoliční vrstvou zachyceny základy starších, většinou kamenných zdí, které nelze jednoznačně datovat. S největší pravděpodobností jde o základy novověkého domu, zbouraného na počátku 20. století. Základová spára byla zjištěna pouze u zdi k. 901, a to v hloubce 1,40 m pod stávajícím terénem. Kamenná zeď, v horních vrstvách místy reparovaná cihlami o šíři max. 0,70 m, je paralelní s ulicí **Podle Zdí** a navazuje na čelní obvodovou zeď sousedního domu. Vzhledem k tomu, že jeví provázanost s kolmou kamennou zdí 900 na ni přiléhající k vedlejší budově, lze mít za to, že jde i v tomto případě o obvodové zdivo staršího domu a nikoli o zeď hradební, na tomto místě důvodně předpokládanou. V rýze byla nadto sledovatelná jen v délce cca 7 m, kde její průběh narušil výkop pro recentní kanalizaci. Dochovaných 0,80 m výše zdiva, zachyceného v profilu, nevykazuje stavební odlišnosti. Ve výkopu pro suterén v přední

části parcely bylo však těsně u této zdi zjištěno střepiště novověké keramiky, patrně související s hrnčířskou dílnou v nedalekém okolí. Podobná situace již byla zachycena i při výzkumu u bašty č. 5 v roce 1995. Keramiku lze datovat do delšího období od 16. do 19. století, vyskytuje se i recentní odpad.

Hana Francesca Teryngerová

Resumé

Hlučín (Kataster Hlučín, Bez. Opava). Hrnčířská Strasse. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HNĚVOTÍN (OKR. OLOMOUC)

Farní kostel sv. Leonarda. Novověk. Záchranný výzkum.

Během měsíců srpna až listopadu roku 2008 proběhl záchranný výzkum v kostele sv. Leonarda v Hněvotíně. Záchranný výzkum probíhal formou dohledu, zejména byl zaměřen na dokumentaci profilů vyhloubených výkopů, nejen uvnitř lodi kostela, ale i na ploše farní zahrady. Dnešní vzhled kostela pochází z roku 1772, kdy byl přestavěn na místě staršího chrámu. Kostel byl postaven jako jednolodní stavba s půlkruhovým kněžištěm, k jehož jižní straně přiléhá sakristie. K západní straně obdélné lodi přiléhá starší hranolová věž. Identifikace lokality je možná na mapovém listu ZM ČR (M 1:10 000) číslo 24-22-18: Z : 334–J : 11; Z : 336–J : 8; Z : 334–J : 7; Z : 331–J : 11. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry.

Výzkum vyvolala instalace vytápění budovy fary a částech i farního kostela za pomoci tepelného čerpadla. Na pozemcích farní zahrady byly provedeny vrtné a výkopové práce pro vedení tepla k vytápěným objektům. Profily výkopů na farní zahradě byly dokumentovány, ale bohužel stratigrafická situace byla z větší části zničena již v minulosti. Výjimkou byl výkop podél budovy fary, kde bylo zjištěno intaktní souvrství, ovšem bez movitých nálezů. Uvnitř kostela bylo zkoumáno pět vyhloubených výkopů, čtyři byly v hlavní lodi kostela a pátý byl umístěn před hlavní oltář. Před hloubením výkopů v hlavní lodi byla nejprve odstraněna dlažba na ploše 3,60 × 2,70 m a teprve poté byly zrealizovány samotné výkopy, které měly maximální délkové rozměry 1 metr a hloubku 0,90 m. Během výzkumu byly dokumentovány profily všech výkopů. Ve výkopech byly zjištěny vrstvy související s výstavbou kostela, které obsahovaly zlomky cihel, malty a kameny. V severovýchodní části lodi kostela byla ve výkopu pozorována část cihlové klenby krypty, nad kterou vedou rozvody vytápění kostela.

Dále byly dokumentovány dvě starší úrovně podlah. Stratigraficky mladší byla tvořena pálenými cihlami v maltovém loži. Starší úroveň podlahy kostela tvořily šestiúhelníkové dlaždice v maltovém loži. Před vyhloubením výkopu u hlavního oltáře byla také odstraněna dlažba. Tento výkop měl délku 1,20 m, šířku 0,40 m a 2,00 m. Byly v něm opět pozorovány vrstvy se zlomky cihel, malty, kamenů a jedna kamenná zeď postavená na maltu.

Jakub Vrána